

Дискусії про життя

Форми роботи в дискусійному клубі

Наталія ЧИРЕНКО, науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України, м. Київ

Дискусія є однією з найпоширеніших форм роботи з підлітками. Вона допомагає глибше й ґрунтовніше розібратися в обговорюваних питаннях.

Дискусії виховують самостійність суджень, сприяють розширенню світогляду, учать аналізувати й оцінювати ситуації, проблеми, мотиви поведінки тощо.

Дискусії формують не тільки моральні, а й вольові якості, оскільки підлітки вчать доводити свої думки, а також опановують уміння слухати опонента. Це виховує витримку, дисциплінованість, почуття такту.

Виховний вплив дискусії на становлення особистості підлітків обумовлюється тим, що кожний з учасників може висловити й відстояти свою позицію.

Роль ведучого в ході дискусії не повинна зводитися лише до того, щоб надавати слово. Він може коментувати виступ, звертатися до присутніх із пропозицією висловити своє ставлення з певного питання, залучати пасивних учасників, розставляти акценти.

Усе це вилучає робити дуже тактовно, підтримуючи і спрямовуючи розмову в потрібне русло. Добре, коли підлітки самі висловлюють для обговорення важливі для них теми.

Керувати ходом дискусії, активізувати її хід, долучати пасивних учасників, розставляти акценти можна за допомогою запитань. Іноді дискусія цілком будується за допомогою запитань ведучого.

Найбільш продуктивним є використання відкритих, або непрямих, запитань (запитання, що ставляться у формі стверджувальної

пропозиції). Закриті запитання, що припускають дуже коротку, односкладову відповідь, слід пропонувати досить обережно. Вони не сприяють дискусії, а якщо таких запитань багато, в учасників може виникнути відчуття допиту, що викликає опір. У той же час подібні запитання виправдані за необхідності підштовхнути учасників до підбиття підсумків дискусії, надзвичайної активності підлітків або ж — за певної пасивності групи й відсутності відповідей на відкриті запитання. У такому разі закриті запитання, що припускають хоч якусь, хай коротку, відповідь, однаково дають можливість зав'язати діалог і згодом перейти до відкритих запитань.

Рекомендується також уникати запитань, що починаються зі слова «чому». Вони зазвичай породжують тільки відповідь «тому...», що містить лише посилання на зовнішні причини, і не несуть психологічної цінності.

Правила для ведучого

Щоб організувати дискусію ефективно, необхідно дотримуватися певних правил, які регламентують порядок її ведення:

- Не варто змушувати учнів дотримуватися в обговоренні лише такого порядку, який здається правильним ведучому. Дайте їм можливість виявити самостійність та ініціативу.

- Намагайтеся підкріплювати будь-які теоретичні міркування життєвими прикладами й реальними ситуаціями. Інакше учні не зможуть співвіднести їх із власним життєвим досвідом.

- Заохочуйте учасників говорити одне з одним. Дискусія, перетворена на монолог ведучого,

втрачає свою ефективність, а лекція — це не найкращий метод передачі інформації.

- Допомогайте учасникам усвідомлювати їхні пропозиції, ідеї, питання, які виникають у них під час дискусії. Навчайте їх слухати не лише інших, а й самих себе.

Правила для учасників

Учасники дискусії також мають дотримуватися певних правил:

- У суперечці всі рівні й ніхто нікого не повчає.

- У дискусії немає спостерігачів, кожний — активний учасник розмови.

- Перш ніж сперечатися, подумай, про що будеш сперечатися.

- Сперечайся чесно і щиро, не спотворюй думок та слів своїх товаришів.

- Починаючи сперечатися, чітко й виразно вислови положення, які будеш захищати і доводити.

- Доводячи і спростовуючи, говори зрозуміло, просто, точно.

- Якщо довели помилковість твоєї думки, май мужність визнати правоту свого опонента.

Задання дискусійного клубу «Аргумент»

Засідання I

Тема. Афоризми великих людей

Ми обговоримо афоризми, присвячені гідності:

- Якщо немає нічого, крім гідності, то й вона стає силою (Сергій Лук'яненко).

- Гідна людина зберігає гідність навіть тоді, коли загарбник намагається знищити її гідність. Гідність — це сміливість бути самим собою (Луїс Вілліам).

- Усі наші біди полягають у тому, що чужі недоліки ми вважаємо власними достоїнствами (Михайло Сестлов).